

Календар знаменних і пам'ятних дат
(The Calendar of Significant and Memorable dates – OCTOBER – 2026)

Жовтень

1 жовтня – Міжнародний день музики (*International Day of Music*)

Міжнародний день музики – це професійне свято для всіх, чие життя пов'язане з нотами, піснями, музичними інструментами. Понад 150 країн беруть участь у святкуванні об'єднувальної сили музики з 1975 року. Рішення щодо проведення Міжнародного дня музики було прийнято в 1973 році на 15-й Генеральній асамблеї Міжнародної музичної ради (ІМС) при ЮНЕСКО в Лозанні.

Мета свята – висвітлення значення музичного мистецтва, його здатності сприяти миру та взаєморозумінню між різними культурами; обмін досвідом і розвиток культур народів; підтримка музичних талантів. **Проведення цього Міжнародного дня в Україні акцентує увагу на терапевтичній та надихаючій силі музики, яка завжди була і є символом нашої національної ідентичності.** Сьогодні музиканти всього світу записують пісні на підтримку України, міжнародні майстри долучають свої голоси до української музики. Музика – це справжній символ єдності народів.

1 жовтня – Міжнародний день людей похилого віку
(*International Day of Older Persons*)

Відповідно до прийнятої в 1990 році Генеральною Асамблеєю ООН резолюції № A/RES/45/106 щорічно 1 жовтня у світі відзначають Міжнародний день людей похилого віку, який є символом єдності та спадкоємності поколінь. **Мета проведення** – нагадати всім про людський обов'язок бути турботливими та милосердними до найповажнішої частини суспільства, яка зробила свій внесок у його розвиток і своєю мудрістю та життєвим досвідом надихає сучасників.

Особами похилого віку вважають тих, хто досяг 65 років, довгожителами – які досягли віку понад 90 років, «супердовгожителами» – які прожили 110 років і більше. У світі є декілька місць, у яких проживає багато довгожителів. Називають їх «блакитними зонами»: [Префектура Окінава](#) (Японія), острів [Сардинія](#) (Італія), острів Ікарія (Греція), півострів [Нікоя](#) (Коста-Рика), місто [Лома-Лінда](#) (штат Каліфорнія, США).

Відповідно до Указу Президента України (від 24.09.2004 № 1135/2004)

1 жовтня в Україні відзначають також як День ветерана. Цього дня висловлюють повагу та подяку і ветеранам Другої світової війни, і воїнам, які боронять незалежність держави в умовах повномасштабної російської агресії.

1 жовтня – Всесвітній день какао та шоколаду
(*World Cocoa and Chocolate Day*)

Акцент свята – на справедливій торгівлі, умовах фермерської праці какаовиробників, сталому сільському господарстві, збереженні біорізноманіття.

Започатковано його у 2010 році Французькою академією шоколаду в Мілані. До Європи какао-боби потрапили в XVI столітті, після відкриття Америки Колумбом. З Іспанії шоколадний смаколик поширився континентом. **Мета цієї події** – оцінити працю дрібних плантаторів із країн-виробників какао, зміцнити зв'язки й синергію між усіма зацікавленими учасниками індустрії какао, підвищити обізнаність споживачів про походження та умови виробництва шоколаду, його значення для здоров'я. У різних містах у цей день проводять виставкові ярмарки, на яких можна придбати найсмачніші шоколадні вироби, інформаційні кампанії про походження шоколаду.

1 жовтня – День захисників і захисниць України

Міжнародна назва: *Day of Defenders of Ukraine*

Свято День захисників і захисниць України відзначається 1 жовтня водночас з іншими святами: Покрови Пресвятої Богородиці, Днем Українського козацтва та Днем Української Повстанської Армії (згідно з Указом Президента України від 28 липня 2023 року № 455/2023).

Метою визначено вшанування мужності та героїзму захисників незалежності й територіальної цілісності України під час російської агресії, військових традицій і звичаїв Українського народу від часів козащини до років визвольного руху у двадцятому столітті та сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу в суспільстві. Слава про майстерність українських воїнів поширилася по всьому світу. Відзначається це свято всім народом України, особливо воїнами, ветеранами, волонтерами та їхніми родинами.

1 жовтня – День українського козацтва

Міжнародна назва: *Day of the Ukrainian Cossacks*

Свято є символом відродження духу вольності, традицій та культури українського народу. **Встановлено з метою** вшанування величі та слави українського козацтва, його внеску в розвиток української держави. Поєднує гордість за незламний історичний дух українського народу й повагу до його самовідданої боротьби за свободу та незалежність. Цей день має історичні корені: Запорізька Січ стала політичним оплотом українців. Також він відомий як Покрова Пресвятої Богородиці, яку вважають покровителькою та захисницею козаків.

2 жовтня – Міжнародний день соціального педагога

(*International Social Worker Day*)

Офіційно цей день засновано 2009 року на XVII Міжнародній конференції соціальних педагогів у Копенгагені. **Мета** – відзначити важливу роль соціальних педагогів у суспільстві; об'єднати зусилля фахівців із різних країн.

Соціальні педагоги постійно співпрацюють із психологами. У закладах освіти України ці спеціалісти разом є психологічною службою освіти. **Основні завдання соціального педагога:** профілактична, роз'яснювальна, корекційна робота, забезпечення здоров'я дітей, які навчаються в закладі, зокрема фізичного, психічного, соціального. Соціальний педагог – це не просто

професія, а покликання. В умовах сучасних соціальних викликів їхня праця має особливо велике значення.

2 жовтня – Міжнародний день ненасильства ***(International Day of Non-Violence)***

Генеральна Асамблея ООН започаткувала це свято 27 червня 2007 року резолюцією № A/RES/61/271. Саме в цей день народився індійський політичний діяч Магатма Ганді, який присвятив своє життя боротьбі з насильством і став героєм країни. Тому **головна мета події** – акцентувати увагу людства на принципи миру та взаєморозуміння, засудити агресію та насильство. Цей день присвячений спілкуванню та обговоренню питань миру й гармонії у світі. Ненасильницькими діями, які можуть застосовувати громадяни для захисту своїх прав, визнані: пікетування, марші, відмова від співробітництва, блокування приміщень тощо.

2 жовтня – Всесвітній день гри (Worldwide Day of Play)

Уперше це чудове свято було проведено 2 жовтня 2004 року в США з ініціативи телевізійного каналу для дітей та підлітків Nickelodeon, але згодом стало популярним у різних країнах і континентах. Цей щорічний захід заохочує дітей і дорослих відкласти смартфони, вимкнути телевізори та провести час разом, захоплюючись активними іграми, особливо на свіжому повітрі. В епоху технологій особливо важливо усвідомлювати роль гри для гармонійного розвитку дітей, їхніх соціальних навичок, емоційного благополуччя.

2 жовтня – Всесвітній день посмішки (World Smile Day)

Всесвітній день посмішки з'явився в 1999 році, відзначається щорічно **першої п'ятниці жовтня**. Заснував його американський художник Харві Болл, винахідник смайлика. Девізом дня стала фраза: **«Зроби добру справу. Допоможи хоча б одній людині посміхнутися»**. Це свято завжди випадає на п'ятницю, яка вже викликає посмішки, адже попереду два вихідних дні. Оскільки жовтень у багатьох людей є початком сезонної депресії, день посмішки має її прогнати. Необхідно просто посміхнутися рідним, друзям, колегам на роботі, комусь по дорозі.

2 жовтня – 120 років від дня народження Івана Багряного (Івана Павловича Лозов'ягіна, 1906–1963), видатного українського письменника **зі світовим ім'ям, публіциста, політичного діяча**

Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (1992 р., посмертно) Іван Багряний входив до опозиційного літературного об'єднання МАРС, твори його нещадно критикували за принципову українську позицію.

У 1930 році **харківське видавництво «Книгоспілка» надрукувало його роман у віршах «Скелька»**. Волелюбний пафос твору привернув увагу офіційної критики, твір було конфісковано. Згодом твори письменника були вилучені з бібліотек і книжкових крамниць. У 1932 році був заарештований у

Харкові «за політичний самостійницький політичний ухил в літературі й політиці...», засуджений на п'ять років концтаборів БАМЛАГу. У 1940 році був звільнений під нагляд. Реабілітований посмертно в 1991. Відтоді почала перевидаватися творча спадщина письменника. Іван Багряний є одним з ініціаторів створення Української головної визвольної ради в Галичині (1943, з 1945 р. – на еміграції в Німеччині), засновником газети «Українські вісті», Об'єднання демократичної української молоді, Об'єднання українських письменників.

За кордоном вийшли його романи «Тигролови», «Сад Гетсиманський», «Огненне коло», «Буйний вітер», «Людина біжить над прірвою», п'єси («Генерал», «Морітурі», «Розгром»), збірка «Золотий бумеранг», твори для дітей: [«Казка про лелек та Павлика-мандрівника»](#), «Колискова», «Телефон». **Основна тематика:** викриття системи більшовицького терору, жорстоких і підступних методів роботи каральних органів, про страждання українського народу в більшовицькому «раю», віра в перемогу добра над злом.

3 жовтня – 130 років від дня народження Агапія Пилиповича Шамрая (1896–1952), українського літературознавця, педагога

Агапій Шамрай *навчався в Харківському університеті*, потім в аспірантурі за спеціальністю «історія української літератури». **Викладав українську літературу в Харківському інституті народної освіти** й водночас завідував сектором старої української літератури в Інституті літературознавства ім. Тараса Шевченка. Із 1944 року й до кінця життя обіймав посади професора зарубіжної літератури в Київському університеті та завідувача відділу західноєвропейської літератури, старшого наукового співробітника відділу української дожовтневої літератури Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН України.

Агапій Шамрай – відомий дослідник історії української та зарубіжної літератури, вільно володів німецькою, французькою та англійською мовами. **Опублікував до 80 наукових розвідок.** Серед них: «Українська література», «Харківські поети 20–30 рр. XIX ст.», «Перший твір нової української літератури» («Енеїда» І. Котляревського), «Е.-Т.-А. Гофман», збірка наукових праць «Харківська школа романтиків». Під його керівництвом здійснено видання першого повного зібрання творів Івана Котляревського зі вступною статтею.

4 жовтня – День працівників освіти (День учителя України)

Міжнародна назва: Day of the Teacher of Ukraine

Першій неділі жовтня в незалежній Україні «на підтримку ініціативи працівників освіти» День працівників освіти офіційно почали відзначати в 1994 році згідно з Указом Президента України від 11 вересня 1994 року № 513/94 «Про День працівників освіти». **Це особливе професійне свято, присвячене всім працівникам освіти, є важливою подією в житті освітньої спільноти України.** Саме тому має широке визнання – святкується не тільки вчителями та

викладачами, але й учнями, їхніми батьками, студентами й усіма працівниками, причетними до освіти.

4 жовтня – Всесвітній день тварин (*World Animal Day*)

Цей важливий день було встановлено на конференції екологів у Флоренції в 1931 році. Датою святкування визначили **4 жовтня – день пам'яті святого Франциска Ассізького, покровителя та захисника всіх тварин**. Мета – звернути увагу суспільства на проблеми захисту прав тварин, умови їх утримання та благополуччя. Загрози життю тварин різні: люди руйнують місця їх проживання, зловживають природними ресурсами, займаються браконьерством і незаконною торгівлею, що призводить до зникнення цілих видів. Особливо актуальний цей день під час війни, коли багато тварин страждають від обстрілів.

Тиждень захисту тварин проводять щорічно впродовж першого повного тижня жовтня, отже, у 2026 році **5 – 11 жовтня**. Постійний комітет IVSA з благополуччя тварин (SCAW) – засновник свята – допомагає охочим організовувати заходи, щоб навчити людей любити тварин, ставитися до них із повагою, адже зберігаючи тварин, людина робить свій внесок у збереження самого людства.

Поширенішу інформацію до Всесвітнього дня тварин буде представлено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

4 жовтня – День територіальної оборони України

*Міжнародна назва: **Day of Territorial Defense of Ukraine***

Щороку першої неділі жовтня, згідно з Указом Президента України від 30.10.2020 [№ 417/2020](#), відзначається День територіальної оборони. **Мета проведення** – акцентувати увагу на важливості забезпечення національної обороноздатності та територіальної цілісності країни. Переможне завершення війни та збереження територіальної цілісності України є одними з найважливіших пріоритетів державної політики. Цей день – символ відданості, героїзму й патріотизму, єднання громадян у боротьбі за свободу та незалежність. У цей день вшановують загиблих захисників, а також тих, хто вибирає своєю справою служіння Батьківщині, готовий захищати її.

4 – 10 жовтня – Всесвітній тиждень космосу (*World Space Week*)

Генеральна Асамблея ООН 11 лютого 2000 року Резолюцією A/RES/54/68 проголосила період із 4 до 10 жовтня Всесвітнім тижнем космосу. Це глобальне свято об'єднує людей з усього світу навколо ідеї дослідження та освоєння космосу. **Мета щорічного тижня космосу** – висвітлити внесок космічної науки й техніки в покращення умов життя людини. **Тема цього року: «Ракетна революція» (Rocket Revolution)**. Саме 4 жовтня 1957 року був запущений перший штучний супутник Землі «Супутник-1», який відкрив шлях до дослідження космічного простору, а 10 жовтня 1967 року набрав чинності Договір про принципи діяльності держав із дослідження та використання

космічного простору. *Заходи цього тижня нагадують про необхідність мирного використання космічного простору та збереження його для майбутніх поколінь.*

4 жовтня – 135 років від дня народження Юрія Клена (Освальда Фрідріховича Бурґгардта, 1891–1947), українського поета-неокласика німецького походження, літературознавця

Юрій Клен – один із українських неокласиків, якого вважають живим містком між репресованими митцями та творцями діаспори, символом українського Відродження. Навчався на романо-германському відділі філологічного факультету Київського університету святого Володимира, в аспірантурі дослідного інституту Української Академії наук. Водночас працював викладачем у Баришівському технікумі разом із Миколою Зеровим, німецької та французької мови в Київському університеті, Київському інституті народної освіти. *Коли розпочалися репресії української інтелігенції, емігрував до Німеччини, де усвідомив себе українським поетом. Майже всі його вірші пронизувала туга за Україною.* Твори «Прокляті роки», «Попіл імперії», збірку «Каравели» присвятив своїм друзям. Також митець є упорядником антології німецької поезії (у своїх перекладах) «Залізні сонети», автором поеми «Жанна Д'Арк», книги есе «Спогади про неокласиків», літературознавчих розвідок: «Нові горизонти в галузі дослідження поетичного стилю», «Леся Українка і Гейне», «Гейне в українських перекладах». *Провідна тема творів* – трагічне знищення української культури, нелюдська жорстокість Другої світової війни.

5 жовтня – Всесвітній день учителів (World Teachers Day)

Цей день є символом єднання зусиль у сфері освіти на глобальному рівні. ЮНЕСКО проголосила 5 жовтня Всесвітнім днем учителів у 1994 році. Саме цього дня 1966 року в Парижі відбулася Спеціальна міжурядова конференція, скликана ЮНЕСКО, на якій були розглянуті питання щодо статусу вчителів. У співпраці з МОП було прийнято важливий документ із переліком постанов про підвищення статусу педагога в інтересах якісної освіти – Рекомендацію ЮНЕСКО/МОП «Про становище вчителів».

Мета свята – висловити подяку всім, хто щоденно самовіддано працює заради розвитку освіти й просвітництва, навчання та виховання майбутніх поколінь. *Всесвітній день учителів зарахований до системи міжнародних днів Організації Об'єднаних Націй (ООН).* Відзначають його понад 100 країн світу.

5 жовтня – Міжнародний день лікаря (International Doctors Day)

За ініціативи Всесвітньої організації охорони здоров'я *першого понеділка жовтня* відзначають *професійне свято – Міжнародний день лікаря – День солідарності й активних дій лікарів усього світу.* Мета – висвітлити неоціненний внесок працівників охорони здоров'я в благополуччя та процвітання кожної країни. У цей день вітають тих, хто присвятив своє життя служінню людському здоров'ю. Відзначається він за підтримки Міжнародного

Комітету Червоного Хреста, Мальтійського ордену та ЮНІСЕФ. У 1971 році в Парижі була створена *міжнародна гуманітарна організація* «Medecins Sans Frontieres» («*Лікарі без кордонів*»). У 1999 році за свою роботу вона *отримала Нобелівську премію миру й продовжує рятувати здоров'я та життя людей у кризових ситуаціях*. Медичні працівники України впродовж багатьох років завжди героїчно рятують життя наших захисників, а також цивільного населення в умовах воєнних дій країни-агресора.

5 жовтня – 120 років від дня народження Юрія Вухналя (справжнє – Іван Дмитрович Ковтун, 1906–1937), українського письменника-гумориста й сатирика доби Розстріляного відродження

Один із найпопулярніших українських сатириків Ковтун Іван Дмитрович родом із *Харківщини* (с. Чорнобаївка Ізюмського повіту). *Навчався в Куп'янській гімназії, на педагогічних курсах імені Г. С. Сковороди (м. Харків), у Харківському інституті народної освіти*. Ще студентом співробітничав у газеті «Селянська правда», де надрукував перші свої твори. Належав до літературних організацій «Плуг», «Молодняк», ВУСПП. У своїх пародіях, епіграмах, жартах засобами сатири й гумору боровся з усім, що відживає.

До творчої спадщини письменника входять збірки нарисів, фейлетонів, гуморесок: «Червоні паростки», «Товариш і товаришок», «По злобі», «Початкуючий», «Помилка професора Кіма», «Життя і діяльність Федора Гуски», «Крилатий рейс», «Ширий українець», «Одруження Гаврила Ратиці», «Люди моря»; а також романи й повісті: «Яструби», «Азіатський аероліт», «Юнг-бунд». Але 2 листопада 1936 року талановитий митець був заарештований уповноваженими НКВС, розстріляний 15 липня 1937 року. Реабілітований в 1958 році посмертно.

6 жовтня – Всесвітній день охорони місць проживання / Всесвітній день охорони оселищ (World Habitat Day)

Мета цього дня – нагадати про необхідність захисту не тільки флори та фауни, а й насамперед середовища їх існування. Цей день був започаткований у 1979 році в рамках Конвенції про охорону дикої фауни та флори і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), у якій вміщено положення про збереження місць проживання, охорону флори та фауни, про методи полювання, знаряддя лову, які підлягають забороні.

Повномасштабне російське вторгнення в Україну завдало великої шкоди дикій природі. Під загрозою знищення перебувають 200 територій Смарагдової мережі, які мають важливу роль для захисту біорізноманіття. Ареали деяких рідкісних видів і оселищ опинились у зоні бойових дій, що загрожує їхньому існуванню.

6 жовтня – 150 років від дня народження Сергія Олександровича Єфремова (1876–1939), українського літературознавця, літературного критика, педагога, історика та теоретика літератури

Сергій Єфремов – відомий популяризатор і організатор літературного процесу в Україні, один із фундаторів і лідерів Товариства українських поступовців, заступник Голови Української Центральної Ради, віце-президент і голова Управи Української АН, дійсний член НТШ у Львові, журналіст. Розробив концепцію української державності, національної освіти та культури, за що зажив слави лицаря українського національного духу. **Саме він запропонував і використав назву Українська Народна Республіка.**

Також Сергій Єфремов є автором досліджень з історії літератури, літературознавства, освітнянських проблем. Серед них: «Українознавство: показник потрібної для самоосвіти літератури», «В тісних рамках. Українська книга в 1798–1916 рр.», «Історія українського письменства», антологія української літератури «Вік» (у 3 томах), «Щоденник. 1923–1929».

6 жовтня – 145 років від дня народження Івана Антоновича Кочерги (1881–1952), українського драматурга, театрального та літературного критика, публіциста

Заслужений діяч мистецтв України Іван Кочерга – послідовник українського неоромантизму в галузі драматургії, основоположник жанрів романтичної драми, трагічного водевілю, філософської трагікомедії, автор наукових праць із питань теорії драми.

Шедеври видатного митця збагатили золотий фонд української літератури. Він був майстром найрізноманітніших жанрів: *історичної драми* часів Коліївщини «Алмазне жорно», *драми-феєрії* «Марко в пеклі», *романтичної драми* «Свіччине весілля», *історичної трагедії* «Ярослав Мудрий», *сценарію документального фільму* «Київ», *п'єс* «Майстри часу», «Годинникар і курка», «Фея гіркокого мигдалю», *поєми* «Пророк», присвяченої Тарасові Шевченку. **Провідні мотиви** – історія та національні традиції. Саме тому творча спадщина Івана Кочерги й сьогодні стимулює інтелектуальний та духовний потенціал кожного українця. **Твори його, за визнанням фахівців, – це втілення майстерності, яка наповнена глибоким філософським змістом.** Так, Ярослав Мудрий в однойменній драмі є уособленням усіх слов'ян, а український народ – творець української землі, який із гідністю завжди долав усі негаразди і переміг.

8 жовтня – Всесвітній день зору (World Sight Day)

Відзначається **другого четверга жовтня**. **Мета** – привернути увагу суспільства до проблем сліпоти, порушень зору та важливості догляду за очима. За даними ВООЗ, 285 мільйонів людей у світі мають порушення зору, з яких 39 мільйонів є повністю незрячими.

10 жовтня – Всесвітній день інклюзивності (World Inclusion Day)

Всесвітній день інклюзивності, що відзначається з 2020 року, не закріплений офіційно в міжнародних календарях як єдина дата. Але **ця подія спрямована на підтримку рівності та поваги до різноманітності в суспільстві, де кожен має право бути почутим, побаченим і прийнятим.** У

цей день організації, громади та окремі люди по всьому світу проводять заходи, кампанії та дискусії, щоб привернути увагу до бар'єрів, які все ще існують, і знайти способи їх подолати.

Інклюзивність – це не абстрактна ідея, а щоденна практика. Особливого значення вона набуває в умовах повномасштабної війни: турбота про людей з обмеженими можливостями та вразливі групи сьогодні є символом людяності, стійкості, спільної відповідальності.

10 жовтня – Всесвітній день психічного здоров'я (*World Mental Health Day*)

Всесвітній день психічного здоров'я відзначається щорічно 10 жовтня з 1992 року. Запропонований Всесвітньою федерацією психічного здоров'я з метою підвищення рівня обізнаності щодо проблеми психічного здоров'я та мобілізації зусиль на підтримку його покращення. ВООЗ визначає психічне здоров'я як стан благополуччя, у якому людина реалізує свої здібності, може протистояти звичайним життєвим стресам, продуктивно працювати й робити внесок у свою спільноту.

10 жовтня – Європейський день донорства та трансплантації органів (*European Day for Organ Donation and Transplantation*)

Відзначається другої суботи жовтня, запроваджений Радою Європи в 1996 році. Це день пошани тим, хто готовий поділитися своєю кров'ю, органами чи тканинами заради порятунку інших людей. **Мета** – підвищити обізнаність про важливість донорства органів, тканин і клітин як способу поліпшення та порятунку чийогось життя. Одна людина може врятувати вісім життів і поліпшити 75 інших завдяки донорству органів, крові та тканин.

11 жовтня – Міжнародний день дівчаток (*International Day of the Girl Child*)

Це міжнародне свято було проголошено Резолюцією 66/170 Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 19 грудня 2011 року й відзначається щорічно 11 жовтня. **Мета** – акцентувати увагу на дискримінації дівчат у різних країнах, підвищити обізнаність про їх нерівність, незахищеність, соціальну несправедливість, з якими вони стикаються.

11 жовтня – День художника України (*Міжнародна назва: Day of the Artist of Ukraine*)

Щорічно другої неділі жовтня митці України відзначають своє професійне свято – День художника, згідно з Указом Президента від 09.10.1998 № 1132/98. Це важлива подія як для представників творчих професій, так і для всіх, хто цінує мистецтво й культуру рідної країни, започаткована за ініціативою Спілки художників України. **Мета** – визначити вагомий внесок діячів образотворчого мистецтва в розвиток української культури та національної спадщини. Вишуканий живопис, віртуозна графіка, майстерна пластика – невід'ємна частина національної культури, джерело духовного розвитку та задоволення естетичних потреб українського суспільства. Творчі досягнення художників

свідчать про потужний потенціал народу, сприяють створенню позитивного іміджу України у світі.

Найвідоміші українські художники: Катерина Білокур, Нікіта Кадан, Анатолій Криволап, Іван Марчук, Оксана Мась, Олександр Ройтбурд, Олег Тістол, Ілля Чичкан та інші. Українські майстри пензля та різця є авторами творів, які стали частиною золотого фонду світового образотворчого мистецтва. А в сучасних умовах твори художників є інструментом фандрейзингу для ЗСУ, засобом психологічного відновлення та вагомою культурною дипломатичною зброєю за кордоном.

11 жовтня – День професійних спілок України

Другої неділі жовтня відзначається День професійних спілок України. **Мета проведення** – визнання важливої ролі профспілкових організацій у захисті та обстоюванні прав робітників установ, підприємств і організацій.

Ідея події виникла у 2017 році. Відповідно до «Нарисів історії профспілкового руху в Західній Україні 1817 – 1939 рр.», перша профспілкова організація була створена восени 1817 року – «Товариство взаємної допомоги членів друкарської справи» у приватній друкарні поліграфіста австро-німецького походження Корнелія Піллера.

На Міжнародній науково-практичній конференції з нагоди 200-річчя від дня створення першої профспілкової організації в українських землях була висунута ідея відзначати «День професійних спілок України» щорічно другої неділі жовтня.

15 жовтня–Міжнародний день сільських жінок (*International Day of Rural Women*)

Ідея святкування Дня сільських жінок уперше була ініційована в 1995 році на IV Жіночій конференції ООН у Пекіні. **Міжнародний день установлений** Резолюцією № 62/136 Генеральної Асамблеї ООН 18 грудня 2007 року. **Мета** – акцентувати увагу на багатогранному значенні жінок із сільської місцевості в суспільстві. Згідно з даними ООН, понад 25% населення планети становлять сільські жінки, які виробляють більше половини обсягу всього світового продовольства, забезпечують мешканців власної держави та зарубіжних країн корисними продуктами харчування. Водночас через гендерну нерівність саме жінки становлять більшу частку серед бідного населення планети.

В Україні у 2001 році була заснована Всеукраїнська суспільна організація «Спілка сільських жінок України». Наразі міжнародні організації спільно з українським бізнесом і владою проводять заходи, спрямовані на допомогу сільським жінкам, зокрема їх залучення до реалізації цілей сталого розвитку.

15 жовтня – 130 років від дня народження Селестена Френе (1896–1966), французького педагога-реформатора XX століття, засновника Міжнародної федерації прихильників «нової школи»

Селестен Френе приділяв значну увагу особливостям психології дитини, розв'язав низку проблем із організації шкільного життя, а також ставив різноманітні експерименти з активізації навчального процесу та подолання вад книжково-вербального навчання. Усе своє життя педагог шукав інтенсивні шляхи до цілеспрямованої стимуляції інтелектуальної та емоційної активності учнів. **Він вважав, що дитина є активним творцем знань, а не об'єктом навчання.** Педагог-реформатор – відомий автор нових методів виховної діяльності школи, розвитку громадсько-корисної праці на всіх етапах навчання та ефективної системи шкільного самоврядування. **Методика Френе** – навчання через досвід, творчість і свободу. **Мета його методу** – не передавати знання згори вниз, а створити умови, у яких дитина сама зацікавиться, дослідить, відкриє та поділиться. **Висновок застосування** цієї методики: шкільне навчання може бути природним, радісним і демократичним.

16 жовтня – Всесвітній день здорового харчування (*World Food Day*)

У понад 50-ти країнах світу це свято відзначають щорічно, адже харчування є одним із найбільш значущих аспектів здорового способу життя. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, 80 відсотків усіх захворювань певною мірою пов'язані з їжею, а 40 відсотків із них безпосередньо пов'язані з харчуванням людини. **Мета проведення заходів цього дня** – поширення інформації та підвищення свідомості людей щодо важливості здорового харчування; залучення уваги громадськості до проблем харчування в сучасному суспільстві.

МОЗ України 8 грудня 2018 року ухвалило Правила здорового харчування, дотримання яких допоможе почуватися краще, а також запобігти розвитку багатьох захворювань.

16 жовтня – Всесвітній день хліба (*World Bread Day*)

Свято хліба засновано у 2006 році з ініціативи Міжнародного союзу пекарів і пекарів-кондитерів. Саме 16 жовтня 1945 року було створено Продовольчу й сільськогосподарську організацію ООН, яка займалася вирішенням проблем розвитку сільського господарства та його виробництва. **Мета свята** – підвищення обізнаності про значення хліба в житті людей; відзначення праці пекарів і кондитерів, які виготовляють цей важливий продукт.

Люди різних національностей завжди дбайливо, із пошаною ставилися до хліба як до свого годувальника, головної ознаки достатку та благополуччя в родині. Для хліба завжди було найпочесніше місце на столі, він був і залишається символом життя.

Історія хліба налічує кілька тисячоліть. Згідно з науковими дослідженнями, перші хлібні вироби виникли майже 8 тисяч років тому. Зовні вони виглядали як коржі, готувалися з крупи й води та випікалися на розпеченому камінні. Вважається, що перший дріжджовий хліб навчилися робити в Єгипті. Причому в старовину білий хліб в основному вживали люди з вищого стану, а чорний та сірий (через колір) вважався їжею бідноти. Лише у XX столітті люди дізналися

про користь і поживність житнього та зернового хліба, тому він став користуватися більшою популярністю.

В Україні завжди з благоговінням ставилися до випікання хліба. Цей процес вважався таїнством: перед замісом тіста господиня обов'язково молилася, підходила до процесу його вимішування в гарному настрої, наспівуючи душевні пісні. І весь цей час у будинку було заборонено голосно розмовляти, лаятися, грюкати дверима. Навіть і сьогодні молодих зустрічають на порозі будинку батьки з хлібом і сіллю, а відправляючи рідних у далеку дорогу, завжди дають їм із собою окраєць хліба.

16 жовтня – Міжнародний день словника (*International Dictionary Day*)

Цей день присвячений мові, словникам, словниковій справі, важливості слів, поняттям, тому що словники – це базовий інструмент комунікації, культури і науки. Відзначається щороку **16 жовтня**, у день народження Ноа Вебстера, який вважається одним із зачинателів англomовної лексикографії. Він уклав *один із перших і найвпливовіших словників англійської мови* – **An American Dictionary of the English Language**.

У цей день можна вивчати нові слова й терміни, запропонувати учням придумати нові слова, пояснення, цікаві факти про слова, пограти у словникові ігри тощо.

16 жовтня – День Шефа /День керівника або боса **(Міжнародна назва: *Boss's Day*)**

Традиція відзначати День Шефа (професійне свято керівників) виникла в американському містечку Дірфілд (штаті Іллінойс). У 1958 році секретарка страхової фірми Патриція Хароскі вирішила по-особливому організувати день народження свого батька – керівника фірми. Вона назвала подію **«Національний день шефа»** та зареєструвала її в Торговій палаті країни. У цей день співробітники компанії могли продемонструвати шанобливе ставлення до улюбленого керівника. У 1962 році губернатор штату офіційно затвердив це свято. Подія набула популярності в багатьох інших країнах.

Мета свята – висловити вдячність керівникам за їхню працю, лідерські якості, мудрі рішення та внесок у розвиток компанії, організації, відділів; сприяти зміцненню довірчих відносин між керівниками та підлеглими; надихнути керівників на подальші досягнення.

17 жовтня – 330 років від дня народження Якова Андрійовича Марковича (1696–1770), українського письменника, перекладача, відомого мемуариста

Яків Маркович – один із найосвіченіших людей України, улюблений учень Феофана Прокоповича. Володів латинською, польською, французькою, німецькою, єврейською мовами, був тонким знавцем мистецтва, добре знався на медицині, мав велику книгозбірню, яка налічувала тисячі томів. Здійснював переклади філософських і релігійних творів із латинської та єврейської мов, складав проповіді, вітальні вірші за мотивами псалмів і «слів» Івана

Золотоустого та інших батьків церкви. *Найвизначнішим твором Якова Марковича є «Діаріум» – щоденник, що охоплює 1717–1767 роки*, містить відомості про політичну, соціально-економічну та культурно-побутову історію Лівобережної України за часів Гетьманщини. *Твір є продовженням «Хронічок» гетьмана Павла Полуботка й важливим джерелом вивчення історії України XVIII століття.*

Окремі факти, наведені в щоденнику, свідчили про важкий тягар політики російського уряду для українського народу. Рукопис його зберігається у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

18 жовтня – Міжнародний день жіночого щастя (*Women's Global Happiness Day*)

Міжнародний день жіночого щастя відзначається тричі на рік: **21 лютого, 11 червня та 18 жовтня**. Ці неофіційні дати присвячені жінкам, їхнім досягненням і правам, а також привертають увагу до проблеми жіночої депресії та необхідності створення умов для жіночого щастя. **Мета проведення** – підвищити в усьому світі рівень жіночої обізнаності щодо депресії та способів її подолання. Вважається, що жінки удвічі частіше, ніж чоловіки, страждають від депресивних станів. Жіноча депресія погіршує не лише життя жінки, але й життя її сім'ї, руйнує стосунки та кар'єру, негативно впливає на працездатність, а як наслідок – навіть на економіку країни в цілому.

22 жовтня – Всесвітній день людей з вадами мовлення / Міжнародний день людей, які заїкаються (*International Stuttering Awareness Day*)

Кожного року (з 1998) планета відзначає цей день за ініціативою фахівців із дослідження патології мови з Канади. Від проблем із мовленням страждають і діти, і дорослі: людині, обмеженій у можливості усно виражати свої думки, важко спілкуватися з оточуючими. **Мета заходів цього дня** – акцентувати увагу на проблемі людей із вадами мовлення для підтримки їх у суспільстві.

Відомо багато розладів мовлення, але одним із найпомітніших і найтяжчих вважається заїкання або логоневроз – порушення плавності, ритму та організації мовлення. За різними даними, від заїкання у світі страждає від 1 до 5% населення. Серйозно вивчати явище логоневрозу почали лише у XX столітті. Причина його виникнення точно не встановлена й до цього часу, хоча сучасна наука вважає, що це може бути збіг генетичних і неврологічних особливостей, а також після інфекційних хвороб і захворювань центральної нервової системи. Тому лікування заїкання полягає в комплексній роботі різних спеціалістів – логопеда, невролога, психолога, фізіотерапевта. Саме поєднання корекційних і лікувальних методів дає позитивні результати.

24 – 31 жовтня – Всесвітній тиждень медіа- та інформаційної грамотності (*Global Media and Information Literacy Week*)

Заходи цього Тижня підкреслюють важливість медіаграмотності в сучасну цифрову епоху, наголошують на необхідності медіа- та інформаційної грамотності як ключової навички для громадян XXI століття.

Коли чутки швидко поширюються, а факти можуть бути перекручені, розрізняти правду і брехню стає дедалі складніше. Оскільки така невизначеність загрожує основам суспільства та демократії, важливо свідомо споживати інформацію: запобігати потраплянню в інформаційну бульбашку, якій сприяють соцмережі з їх алгоритмами; перевіряти факти, зіставляти інформацію; аналізувати, мати власну думку та позицію; не піддаватися навіюванню; бачити причинно-наслідкові зв'язки; сумніватись, ставити запитання, шукати відповіді.

Поширенішу інформацію до Всесвітнього тижня медіа- та інформаційної грамотності буде представлено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

24 жовтня – Всесвітній день інформації про розвиток (World Development Information Day)

Відзначається щорічно з 1972 року відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї ООН A/RES/3038 (XXVII). **Мета** – залучити увагу світової громадської думки до проблем розвитку; підвищити обізнаність молоді щодо розроблення стратегії розв'язання їх завдяки міжнародному співробітництву. Заходи, присвячені цьому дню, ***сприяють використанню ІКТ*** для підтримки зусиль у сфері розвитку та підвищення обізнаності про цілі сталого розвитку.

24 жовтня – Міжнародний день Організації Об'єднаних Націй (United Nations Day)

Саме ***24 жовтня 1945 року*** на конференції в Сан-Франциско на підставі Хартії Об'єднаних Націй представники 51 країни ***ратифікували договір про створення ООН***. Головною метою організація проголосила підтримання та зміцнення миру й міжнародної безпеки, розвиток співробітництва між державами. Україна в числі перших підписала Статут і ввійшла в групу країн-засновниць ООН. У 1971 році ***на 26 сесії Генеральної Асамблеї ООН цей день було проголошено Міжнародним святом*** (резолюція № 2782) ***і рекомендовано державам-членам ООН відзначати його як державне свято.***

24 жовтня – Міжнародний день дій на захист клімату (International Day of Climate Action)

Прогресивний світ відзначає День дій на захист клімату з 2009 року. Запроваджено його ***як відповідь на заклик метеорологів захищати клімат, оскільки від нього залежить життя як нашого, так і майбутніх поколінь.*** Однією з основних проблем на планеті є підвищення рівня парникових газів у повітрі, що провокує глобальне потепління, танення льодовиків на полюсах, повені, пожежі та інші природні катаклізми.

А війна в Україні, спричинена російською збройною агресією, окрім людських втрат і руйнувань, має значний негативний вплив на довкілля та зміну клімату. **Мета проведення Міжнародного дня** – привернути увагу громадських організацій і політичних лідерів держав до проблеми змін клімату, які відбуваються під впливом людської діяльності. Засновники події прагнуть

донести ідею, що охорона довкілля є обов'язком кожної людини, незалежно від її фінансового стану, статусу, віку, національності та інших ознак.

25 жовтня – Міжнародний день боротьби жінок за мир

Міжнародна демократична федерація жінок започаткувала цей день у 1980 році. Світове суспільство святкує його в межах Тижня дій за роззброєння, який щорічно розпочинається з 24 жовтня. Історія свята пов'язана з діяльністю Міжнародної демократичної федерації жінок. **Мета – об'єднати жінок усього світу для спільної боротьби проти військових дій, за мир, демократію та незалежність народів, за громадянські права жінок і матерів.**

У 2000 році була прийнята Резолюція Ради Безпеки ООН «Жінки. Мир. Безпека», одним із ключових меседжів якої стало обов'язкове, постійне та цілеспрямоване включення жінок до всіх аспектів миротворчих процесів.

25 жовтня – Міжнародний день художника (*International Artist Day*)

Свято **започатковано у 2004 році** на честь дня народження видатного художника Пабло Пікассо **з метою** висвітлити внесок художників у культурний розвиток суспільства, розповісти людству про емоції та відчуття, які можна передавати за допомогою малюнків. **Ініціатор** – відомий канадський художник Кріс Мак-Клор, який пише полотна в стилі романтичного реалізму.

Міжнародний день художника – це можливість відкрити для себе творчість таких видатних митців, як Сальвадор Далі, Клод Моне, Вінсент Ван Гог, Пабло Пікассо та інших неперевершених творців картин. Також він **покликаний сприяти розвитку художнього мистецтва й підтримувати тих, хто присвятив себе творчості.**

В Україні День художника святкують щороку другої неділі жовтня.

25 жовтня – 145 років від дня народження Пабло Пікассо (1881–1973), іспанського та французького художника, графіка

Лауреат Міжнародної премії миру (1950) Пабло Пікассо – **найвідоміший митець ХХ століття**: один із засновників кубізму, скульптор, кераміст, театральний художник, поет і драматург, автор понад 80 тисяч робіт. Практикував неокласику, відтворював картини таких великих художників, як Веласкес, Мане, Делакруа. У різний час творчості використовував у роботах елементи сюрреалізму, експресіонізму, постімпресіонізму та символізму. **Серед відомих картин різного стилю:** «Герніка», «Портрет мами», «Муза», «Перше причастя», «Дівчинка на кулі», «Натюрморт із плетеним кріслом», «Авіньйонські дівчата», «Мати і дитя», монументальні панно «Війна» та «Мир», «Автопортрет», портрети жінок, а також ілюстрації до художніх творів Овідія, Елюара, Сервантеса.

26 жовтня – Міжнародний день шкільних бібліотек (*International School Library Day*)

Бібліотеки шкіл мають власне свято, яке відзначається щорічно **четвертого понеділка жовтня**. Це свято всіх працівників шкільних бібліотек і

всіх здобувачів освіти започатковане Міжнародною асоціацією шкільних бібліотек (IASL) для підвищення обізнаності про значення шкільних бібліотек і бібліотекарів у навчанні та вихованні молодого покоління.

Головна мета шкільної бібліотеки – виховання в учнів смаку до читання. Але шкільна бібліотека – це ще й серйозна дослідницька робота: від уміння знайти потрібну інформацію та знайомства з науково-популярною літературою до формування досконалих навичок взаємодії з інформаційним простором.

Міжнародний день шкільних бібліотек – важлива подія, щоб привернути увагу всього суспільства до проблем роботи шкільних бібліотек в умовах воєнної агресії та дистанційної форми навчання, перетворення їх у сучасні інформаційні центри наших дітей. Сьогодні шкільні бібліотеки є культурно-освітніми осередками, які сприяють розвитку культури читання та інформаційної грамотності серед школярів.

27 жовтня – День української писемності та мови

День пам'яті Преподобного Нестора-Літописця

Завдяки мові та мисленню суспільство здатне змінювати навколишній світ. Українську мову називають солов'їною: мелодійне українське слово чарує всіх, хто його слухає або читає. Досягається це насамперед милозвучністю. Безумовно, мова для народу є його скарбницею, живою схованкою людського духу. Рідна мова утворює невидимий зв'язок між усіма поколіннями минулого та майбутнього. Навіть коли українську мову намагалися викоринити, народ завжди зберігав і обстоював право розмовляти своєю мовою. Українські поети, художники, політичні діячі завжди зберігали й популяризували рідну мову.

З метою вишанування українського слова з 1997 року щорічно в Україні святкують День української писемності та мови. У зв'язку з реформою церковного календаря ПЦУ 2023 року подію було перенесено з 9 листопада на 27 жовтня (Указ Президента України від 28.07.2023 № 455/2023). Це пов'язано з переходом на новоюліанський календар, бо дата встановлення Дня української писемності та мови визначена в **день пам'яті Преподобного Нестора-Літописця**, який уклав першу редакцію середньовічного літопису «Повість минулих літ».

Особливо важливим це свято стало в роки повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Спілкування українською мовою в повсякденному житті засвідчує нашу громадянську ідентичність, захищає інформаційний простір, укріплює зв'язок поколінь. Мова є одним із вирішальних чинників національної самобутності.

27 жовтня – Всесвітній день аудіовізуальної спадщини **(World Day for Audiovisual Heritage)**

Цей Міжнародний день Організації Об'єднаних Націй установлений Резолюцією 33-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 33 С/53 у 2005 році, **відзначається щорічно 27 жовтня.** **Мета проведення заходів** – підвищити обізнаність про значення та збереження звукових і аудіовізуальних документів, що дають можливість почути голоси видатних особистостей минулого та

дізнатися про історії з життя людей і культур усього світу; зберегти культурну самобутність народів.

28 жовтня—Міжнародний день анімації (*International Animation Day*)

Відзначати цей день запропонувало французьке відділення Міжнародної асоціації анімаційного кіно (ASIFA) у 2002 році на честь 110-річчя першої публічної вистави анімаційної технології.

Мета свята – привернути увагу до мистецтва анімації, яка є в 3D-кінотеатрах, у ЗМІ, на телебаченні, в Інтернеті, у рекламі та музичній індустрії. В анімаційному кіно застосовують різноманітні засоби, технології, вражаючи спецефекти. Ця форма мистецтва продовжує розвиватися та широко використовується для створення мультимедійних і художніх фільмів.

28 жовтня – День визволення України від фашистських загарбників (1944)

Пам'ятний день установлений Указом Президента України від 20 жовтня 2009 року № 836. Деокупація українських земель під час Другої світової війни завершилася, коли 28 жовтня 1944 року війська вийшли на сучасний західний кордон України. *Це день вшанування всіх тих, хто переміг нацизм у роки Другої світової війни, та подяки тим, хто своєю працею наближав розгром ворога й допомагав відбудувати Україну з руїн.*

Але 24 лютого 2022 року громадянам України знову довелося стати на захист її незалежності й територіальної цілісності. Росія здійснила повномасштабне вторгнення та розв'язала війну проти суверенної країни. Тому 28 жовтня вшановують і сучасних героїв – захисників України.

28 жовтня – 560 років від дня народження Еразма Роттердамського (1466–1536), нідерландського письменника, богослова, філософа-гуманіста епохи Відродження, перекладача

Еразм Роттердамський – один із провідних діячів доби пізнього Відродження та Реформації, найвизначніших знавців латини своєї епохи. Його твори – взірць чистої класичної мови. Мислитель усе життя залишався вірним католиком, хоча й критикував церкву за надмірності, прагнув реформувати її, спираючись на цінності гуманістичної вченості. *Вважається засновником «християнського гуманізму».* Здійснив у 1516 році першодруковане видання грекомовного тексту *Нового Завіту*, а 1519 року вийшов друком його власний *латинський переклад Біблії*. Окрім цього, *серед творчої спадщини мислителя* найвідоміша книга «Похвала глупоті» (1509 р.), а також твори та наукові праці з різних галузей знань, зокрема історичні розвідки, словники, переклади з давньогрецької та римської літератур, твори морально-виховної, педагогічної, філологічної тематики, збірники висловів знаменитих людей античності.

28 жовтня – 275 років від дня народження Дмитра Степановича Бортнянського (1751 – 1825), українського композитора

Дмитра Бортнянського, представника класицизму, майстра хорового письма, автора масштабних хорових композицій, **вважають засновником української національної духовної музики**. Він є автором 6 опер, камерно-інструментальних творів, хорових циклічних концертів, а також 10 двохорних концертів, херувимських і причасних творів. Мав значний вплив на подальший розвиток класичної музики на Гетьманщині.

Визнання митця. Твори видатного композитора виконують сучасні хорові колективи: Національна заслужена академічна капела України «Думка», Ансамбль класичної музики імені Б. Лятошинського, камерний хор «Київ». Ім'я Бортнянського присвоєно Сумському фаховому коледжу мистецтв і культури. 2001 рік був оголошений ЮНЕСКО роком Бортнянського.

29 жовтня – Міжнародний день турботи та підтримки **(International Day of Care and Support)**

Міжнародне свято **відзначається щороку 29 жовтня**. Офіційно проголошено Генеральною Асамблеєю ООН 24 липня 2023 року. **Мета проведення** – підвищення обізнаності про важливість соціальної допомоги, підтримки вразливих верств населення та праці тих, хто здійснює догляд.

Турбота охоплює широкий спектр діяльності: від надання фізичної та емоційної підтримки близьким до професійного догляду в галузі охорони здоров'я, освіти та соціальної роботи. Цей день наголошує на важливості догляду для забезпечення здоров'я, гідності та рівності людей різного віку й соціального походження.

31 жовтня – Всесвітній день міст (World Cities Day)

Цей Всесвітній день, установлений Генеральною Асамблеєю ООН (Резолюція A/68/239 від 27.12.2013), **відзначається щорічно 31 жовтня**. Проходить під загальним гаслом **«Краще місто, краще життя»**.

Головна мета – привернути увагу широкої світової громадськості до проблем урбанізації, зокрема необхідності посилення кооперації країн у використанні можливостей та вирішенні проблем, пов'язаних із цим процесом, щоб забезпечити сталий розвиток міст у всьому світі. **Тема 2026 року: «Відродження міст: адекватне житло для всіх» (Regenerating the City Adequate Housing for All).**

31 жовтня – Міжнародний день економії (International Savings Day)

Країни світу відзначають цей день щорічно 31 жовтня. **Ідея святкування** виникла у вчених-екологів, які вирішили **привернути увагу громадськості до проблеми неефективного використання природних ресурсів**. Один із головних принципів економії – збереження енергії. Але економія не обмежується тільки заощадженнями. Вона охоплює такі поняття, як економія часу, сил, енергетичних ресурсів, ставлення до речей, природних скарбів, корисних копалин. Саме тому Міжнародний день економії день спонукає замислитися над своїм впливом на навколишнє середовище та зрозуміти, як важливо зберегти нашу планету для майбутніх поколінь.

31 жовтня – Міжнародний день Чорного моря (International Black Sea Day)

Саме в цей день 1996 року уряди причорноморських країн підписали надзвичайно важливий природоохоронний документ – «Стратегічний план дій із відновлення та захисту Чорного моря». **Мета проведення свята** – можливість привернути увагу до екологічних проблем, що склалися в регіоні. За даними дослідження було встановлено жаклиний стан і забрудненість води сміттям, переважно пластиковими відходами, а особливо після наслідків російської збройної агресії в Україні.

31 жовтня – 115 років від дня народження Олександра Ілліча Ахієзера (1911–2000), українського фізика-теоретика, філософа, педагога

Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік НАН України, заслужений діяч науки Олександр Ахієзер відомий як *керівник відділу Українського фізико-технічного інституту, завідувач кафедри теоретичної фізики та теоретичної ядерної фізики Харківського університету*. Він був одним із найближчих співробітників [Ландау](#) й активним учасником його всесвітньовідомої наукової школи. **Створив власну наукову школу з теоретичної фізики**, особливістю якої є широкий спектр досліджень і фізичний універсалізм. Наукові праці Олександра Ахієзера охоплюють різні напрями [атомної та ядерної фізики](#), [квантової електродинаміки](#) та [фізики елементарних частинок](#), [фізики плазми](#) й теорії прискорювачів заряджених частинок, [радіофізики](#) та фізики [магнітних явищ](#), фізичної кінетики й [фізики твердого тіла](#).

Визнання. Механізм поглинання, зумовлений модуляцією енергії квазічастинки зовнішнім полем, має назву **«механізм Ахієзера»**.

У Харкові на честь О. І. Ахієзера 3 грудня 2021 року відкрили меморіальну дошку на будинку, де в 1949 – 2000 роках мешкав видатний фізик-теоретик.

Використані джерела:

1. Міжнародні дні ООН. URL: <https://surl.li/obcaos>.
2. Пам'ятні дати і ювілеї на 2026 рік / Український інститут національної пам'яті. – URL: <https://uinp.gov.ua/dokumenty/normatyvna-baza-shchodo-pamyatnyh-dat-ta-yuvileyiv/pamyatni-daty-i-yuvileyi-na-2026-rik>.
3. Пам'ятні літературні дати 2026 року : інформ.-довідк. матеріал на допомогу організації роботи з дітьми та підлітками / Нац. б-ка України для дітей; укладач Л. М. Ільченко. – Київ : НБУ для дітей, 2025. – 36 с. – URL: <https://chl.kiev.ua/mbm/Book/View/953#page/1/mode/2up>.

Матеріали підготовлені:

Жеребкіною З. Г., завідувачем бібліотеки,
Писаренко Т. І., методистом КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»